

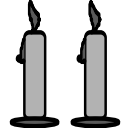
שבת קודש כי תצא

מפטירים:
"רְנִי יַעֲקֹבָה לֹא יִלְדָה"
(ישעיהו פרק נד' – א')

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

בס"ד
שנה שנים עשר גיליון מספר 49
ה' תשס"ז

חשמונאים (שעון קיץ)
כניסת השבת: 18:53
יציאת השבת: 19:52

מהלכות ומנהגי זודש אלול סימן תקפא עפ"י מרן בשו"ע ופוסקים אזורנים

הקדמה

במסכת ראש השנה יז: מובא: "ויעבר ה' על פניו ויקרא, אמר רבי יוחנן: אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח צבור, והראה לו למשה סדר תפלה. אמר לו: כל זמן שישראל חוטאים - יעשו לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם. ה' ה' - אני הוא קודם שיחטא האדם, ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה. אל רחום וחנון, אמר רב יהודה: ברית כרותה לשלש עשרה מדות שאינן חוזרות ריקם, שנאמר (שמות לד) - הנה אנכי כרת ברית".

רבים מקשים כי הרבה עשו כן, אמרו יג' מידות ולא נענו ולא הצליחו. על כך כתב האלשיך הקדוש בפירושו לתהלים: ושמעתי בשם "ליבנת הספיר", שלכן לא אמר - אמרו לפני כסדר הזה, אלא "עשו" כסדר הזה, כי לא באמירה תלוי, אלא במעשה, כי אותן המידות שמזכירין "רחום וחנון, אך אפיים..." תעשו אותם כסדר ההוא ועל ידי כן לא תשובו ריקם. וכתב על כך בספר "מקור חיים השלם", שאף על פי שהדברים נראים כדרש, הם פשט אמיתי של המקראות.

והוסיף ב"מקור חיים השלם" וכאשר יתבונן אדם בשלוש עשרה מידותיו של הקב"ה, אשר בהם מנהיג הוא את עולמו במידת הרחמים, יכוון ליבו אליהם, ויסגלם לעצמו, על פי תפיסתו האנושית הפשוטה. דרך משל: ינהג עם הבריות במידת הרחמים כאשר חוטאים לו, ויעשה זאת בכל מידת תוקפו וגבורתו, לא ישחית הבריות בזעמו, יחון אותם ככ מידת יכולתו, יאריך אפו למכעיסיו, וימתין להם שמא יתפייסו עימו. ישלם שכר טוב למטיביו, ינצור חסדיהם, גם לבני בניהם. ימחל לאלה שפגעו בו בין בשוגג בין במזיד ואפילו להכעיס במרד ושעל. וכשיאלץ להיפרע ממכעיסיו במידת הדין הראויה, אל יעשה זאת במכה גדולה ואכזרית, אלא מעט מעט, שגם זו מידת רחמים היא.

אז תהיה תפילתו נשמעת, כאשר יכוון בקשותיו ותחנוניו אל ה' יתברך שהוא מקור מידת הרחמים העליונות, ועל כגון זה נאמר: "ברית כרותה לשלש עשרה מדות שאינן חוזרות ריקם".

פרטי הלכה

א. נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות ותחנונים מראש חודש אלול ואילך עד יום הכיפורים. ומנהג בני אשכנז אינו כן, אלא מראש חודש ואילך מתחילים לתקוע אחר התפלה שחרית...ועומדים באשמורת לומר סליחות ביום א' שלפני ר"ה, ואם חל ראש השנה ב' או ג', אז מתחילים מיום א' שבוע שלפניו. (שו"ע ורמ"א סימן תקפא)

ב. המאחר לאמירת הסליחות, יתחיל לומר במקום שבו הציבור אוזן, ורק אחר סיום הסליחות ישלם ביחידות את הקטעים שהחסיר.

ג. מנהג אמירת הסליחות הוא דווקא מחצות הלילה ואילך ובאשמורת הבוקר ולא בתחילת הלילה, הטעם לכך הוא על פי מה שמבואר בזוהר הקדוש פרשת חיי שרה שמשעות הבוקר מתעוררים חסדים בעולם, כפי שנאמר: "יומם יצוה ה' חסדו". ואילו משעת מנחה עד חצות הלילה מתעוררים מדות הדין, ולכן אין ראוי לומר סליחות בתחילת הלילה, שהוא זמן התגברות מדות הדין. וכן כתב רבינו האר"י בספר שער הכוונות בזו הלשון: ודע שבחצות הלילה הראשון אין לומר כלל שום סליחות ולא להזכיר י"ג מדות. וכן פשט המנהג בכל תפוצות ישראל לומר סליחות באשמורת הבוקר. ולכן מה שנהגו בקצת מקומות לומר סליחות בתחילת הלילה הוא מנהג רע, וראוי לגדולי הדור לגעור בהם ולבטל מנהגם. (עפ"י שו"ת יחוה דעת א' – מו')

ד. אומנם המנהג פשוט בכל תפוצות ישראל לומר סליחות וי"ג מדות בתפלת ערבית בליל יום הכיפורים, אולם אין זו ראייה להתיר אמירת סליחות בשאר לילות השנה, כי ביום הכיפורים לילה כיום יאיר בהתעוררות הרחמים, ולשטן אין בו רשות להשטין כמובא במסכת יומא כ. מה שאין כן בשאר לילות. (עפ"י שו"ת יחוה דעת א' – מו')

ה. מכל מקום נראה שמי שאי אפשר להם לומר סליחות באשמורת לפני תפלת שחרית, יכולים לומר הסליחות לפני תפלת מנחה, ואף שמבואר בזוהר פרשת לך לך, שבשעת מנחה שולטת מדת הדין הקשה, וכל הדינים מתעוררים באותה שעה, מלבד ביום שבת שבשעת מנחה מתעוררים מדות הרחמים, מותר לומר סליחות וי"ג מדות לפני מנחה, שהרי מעשים בכל יום שאנו אומרים וידי וי"ג מדות ונפילת אפים בתפלת המנחה. אלא שהסליחות שנאמרות באשמורת הבוקר אין ערוך אליהם שאז היא עת רצון והתעוררות מדות הרחמים. (עפ"י שו"ת יחוה דעת א' – מו')

ו. אמירת הסליחות והתחנונים צריכה להאמר בנחת, במיתון ובכוונה, ואין להזכיר יג' מידות ללא כוונה. (כף החיים תקפא – ה').

ז. מי שקם באשמורת הבוקר וכבר הציבור אומרים סליחות, ואין לו פנאי לומר תיקון חצות וסליחות וצריך לבטל אחד מהם, טוב שיאמר תיקון חצות כפי שסידר האר"י זצ"ל, והוא עיקר גדול יותר ויותר מהסליחות (כף החיים תקפא – ד' וכן הובא בילקוט יוסף).

ח. כל אדם המשיכים לסליחות יתאמץ שלא ינום ולא יישן בשעת קריאת שמע וברכותיה ובתפילה, וכל שכן כשהוא לבוש בתפילין שאסור בהיסח דעת, ומי שאינו עושה כן, יוצא שכרו בהפסדו, וכלל גדול אמרו בעבודת ה', לשמור על העיקר ולהוסיף בחסידות. (ילקוט יוסף מועדים)

ט. מנהג יהודי אשכנז לתקוע בשופר בציבור אחרי תפילת שחרית החל ביום ב' של ראש חודש אלול, עד אחרי יום הכיפורים. המנהג בזה לתקוע תקיעה, שברים, תרועה, תקיעה (תשר"ת). ומנהג הספרדים לתקוע בשופר בתוך אמירת הסליחות, בעת אמירת יג' מידות ובתום הסליחות לפני קדיש "תתקבל".

י. מנהג רוב קהילות האשכנזים לומר מיום ב' של ראש חודש אלול עד חג שמיני עצרת, עם גמר התפילה שחרית וערבית "לדוד ד' אורי וישע"י" (תהילים כ"ז), ויש שאומרים אותו אחר תפילת המנחה. ומנהג הספרדים לאומרו אחרי תפילת שחרית בלבד.

יא. ידקדקו לחזור אחר שליח צבור היותר הגון והיותר גדול בתורה ומעשים שאפשר למצוא, שיתפלל סליחות וימים נוראים; ושיהא בן שלשים שנים, גם שיהא נשוי כל ישראל כשרים הם, רק שיהיה מרוצה לקהל. (שו"ע ורמ"א סימן תקפא)

יב. משנכנס אלול כשכותב אדם איגרת לחבירו, צריך לרמוז בהתחלתו שמבקש עליו לשנה טובה תיכתב ותיחתם (כף החיים תקפא – יח'). וכיום פשט המנהג לכתוב זאת גם בחתימת המכתב.

אמרי בינה – מאמרי זוז"ל בשבוע המידות הטובות
הליצנות נחלקת לחמישה חלקים. בגיליונות של השבתות שעברו פורטו החלק הראשון והשני, בגיליון זה נפרט את השני.

השלישי יש לוועג לדברים ואין דעתו להבזות בעליהם, אך מרחיק פעולות שיש תקווה ואחרית לפעולתם. והלך הזה הוא חכם בעיניו, וכל מעשה שהוא לא התחיל נראה לו שטות ולוועג עליו. ופעמים תביאנה המידה הזאת לידי מינות להלעיג על המצוות, דכתיב (תהלים קיט נא): "זדים הליצוני עד מאד מתורתך לא נטיתי". וזה הלועג אינו מקבל תוכחה, שנאמר (משלי ט ח): "אל תוכח לץ פן ישנאך", ונאמר (משלי ט ז): "יוסר לץ לוקח לו קלון". ועבור שהוא חכם בעיניו, מתלוצץ בפעולת אדם אחר, והיא המידה שאין לה תקווה, שנאמר (משלי כו יב): "ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו".

הרביעי הקובע עצמו תמיד לשיחה בטלה ולדברים בטלים, כמו יושבי קרנות, והם מחפשים בכל יכולתם למצוא ליצנות, כי אין להם מלאכה אחרת, כי אם שיושבים ולוועגים בבני אדם ומתלוצצים במעשיהם. ושתי רעות יש בדבר: האחת שכל המרבה דברים מביא חטא, השניה שמבטל מדברי תורה. ויש בדבר הזה דרכי מות, כי לא שם אל לבו, כי בעת הזאת שהוא יושב ומתלוצץ היה יכול ללמוד, או לעשות מצווה לקנות חיי העולם הבא. (על פי אורחות צדיקים - שער השתיקה)

זבערת הרע מקרבך

"זבערת הרע מקרבך וכל ישראל יראו ויראו" (פרק כא-כא) פשט הדברים בפסוק זה בא ללמד על הענשה בפרהסיא, כדרך למניעת חטאים נוספים. אולם יש בו רמז לרבנים ומחנכים המלמדים מוסר: אם תבער מקרבך, מעצמך, את הרע- אזי ישמעוך אחרים לכשתטיף להם דברי מוסר. אבל כל עוד הרע מצוי בקרבך, לא ישמעו אחרים את דבריך. (פרח לבנון) כמו כן רומז פסוק זה, שאם חלילה מתרגשות ובאות צרות על ישראל, אל תבקש עצות כדי לבער את הרע ולבטל את הצרות על ידי סיבות חיצוניות, אלא "מקרבך" – הדבר תלוי בך עצמך. כלומר אם יחזרו ישראל בתשובה שלימה ויפנו את ליבם לאביהם שבשמים, יתבער הרע ממילא... (דברי שערי חיים)

על אֲזַנְךָ

"ויתר תהיה לך על אוזנך והיה בשבתך חוץ וחסרת בה ושבת וכסית את צאתך" (כג-יד) פשט הדברים בפסוק זה בא להורות לבני ישראל על מידת הנקיית, הקדושה והצניעות. אולם אפשר למצוא בזה רמז לדרך הנכונה ללימוד התורה. הכתוב בא לומר כי דברי תורה ומוסר שאתה שומע באוזנך – "על אֲזַנְךָ" – יהיו חזורים וקבועים בלבך כיתד, כי אז אפילו "והיה בשבתך חוץ" – כשתחרוג פעם חלילה במקצת מתחום הקדושה- "וחפרת בה"- חפור תחפור בקרבך ותעורר את דברי הקדושה ששמעת בשעתו- "ושבת וכסית את צאתך" – אז יביאוך הדברים לידי תשובה ולידי כיסוי יציאתך החוטאת... (דגל מחנה אפרים)

כמו כן פסוק זה רומז לך: "והיה בשבתך חוץ" – אפילו אם תצא פעם ותיכשל חלילה בחטא, הרי אם "וחפרת בה" – אם בוש תבייש בעבירה (מלשון "וחפרה הלבנה") – אזי "ושבת וכסית את צאתך" – יסלח הקב"ה ויכסה את עוונך: כפי שאמרו חכמינו במסכת ברכות יב: "כל העושה דבר עבירה ומתבייש בה – מוחלין לו כל עוונותיו" (עפ"י בוציא דנהורא)

שכר עליך את בלעם

"לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' גם דור עשירי לא יבוא להם בקהל ה' עד עולם, על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור...לקללך" (פרק כג' ד-ה). הכתוב אומר "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ומים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך" וצריך להבין, מה הקשר בין הדברים. נושא של לחם ומים שצריך לתת למי שעובר אורח בארצך הוא נושא של נימוס, איך אפשר לבוא לעם – מואב בטענות שאינם מנומסים, כאשר מואב רוצה להרוג את בני ישראל, האם טוענים כלפי רוצח, מדוע מלבד הרצח גם לא היית מנומס?

אפשר להסביר כך, באמת מה שלא נהגו כבוד בעם ישראל בכך שלא קידמו אותם בלחם ומים לא היה נחשב להם לחטא, כי אולי היה להם תירוץ והסבר טוב לכך. אולם מכך שהם שכרו את בלעם להרגם או מבינים שהסיבה שהם לא קידמו את בני ישראל בלחם ומים לא הייתה מחוסר נימוס, אלא הייתה מתוך השנאה שהייתה להם על ישראל ללא סיבה, ולכן עליהם להיענש, לא רק על כך ששכרו את בלעם, אלא גם על כך שלא קידמו אתכם בלחם ובמים, ומה עונשם, שלא יוכלו להתחנות עם ישראל, גם אם ירצו להתגייר כדת וכדין.

שמירת הלשון (על פי חפץ חיים השיעור היומי)

לאור האיסור להאמין לדברי רכילות, נשאלת השאלה: איך אפשר בכלל להתייחס לדברים, כאילו הם דברי תועלת, ולהתיר את שמיעתם? איזו מטרה יכולה להיות לשמיעת דברים שאסור להאמין בהם?

את התשובה לכך נותנת ההלכה המבדילה בין קבלת דברי הרכילות כעובדות – שהיא אסורה בהחלט, לבין נקיית אמצעי זהירות, מחשש שעלולה להיות אמת בדברים – שהיא צעד מותר.

להאמין ברכילות הרי זו איוולת ושחיתות. מאיך להתעלם מהם כליל, הרי זו תמימות וחוסר אחריות.

בעוד שאסור שדברים שנאמרו על פלוני ישפיעו על היחס כלפיו, הרי חייב אדם להגן על עצמו מפני האפשרות של נזק צפוי.

שאלה: מזוהה שאין כל אפשרות לקובעה בפתח ע"י מסמרים, מפני שהפתח עשוי מברזל, האם מותר להדביקה בדבק חזק? תשובה: כתב הרמב"ם בפרק ה' מהלכות מזוזה הלכה ו': גולל המזוזה מסוף השיטה לתחילתה, ומניחה בשפופרת של קנה או עץ, ומחבר אותה אל מזוזת הפתח במסמר, או חופר במזוזת הפתח ומכניס בה המזוזה. כן כתבו הטור והשו"ע ביורה דעה סימן רפט' - ד'. המקור לזה בתוספתא כלים בבא מציעא פרק ז' הלכה ג': שפופרת שחתכה ונתן בה המזוזה וכו'. וכן מתבאר הגמרא בבא מציעא קב. אפשר בגובתא דקניא. ומבואר בפירוש רש"י שם, שאפילו אם מקום מזוזת הפתח עשוי מאבן אין צריך לנקוב בו סדק כדי להניח המזוזה בתוכו, אלא אפשר להניחה בתוך שפופרת של קנה ולתלותה.

במרדכי הלכות - קטנות סימן תתקס"א, מנחות לב: כתב בשם רבינו שמשון, שיכניס המזוזה בחלל קנה ויקבענה בכותל, אבל אם תלאה בלבד בלי שיקבענה פסולה, וכמובא במסכת מנחות לב. שאם תלאה במקל פסולה, וכן כתבו התוספות מנחות לב: ומה שכתב בשו"ת דרכי נועם ח"ד סימן טז', שיש לומר שמה שאמרו תלאה במקל פסולה, זהו כשלא הניחה על מזוזת הפתח אלא תלאה באוויר או במשקוף וכו'. בספר דעת קדושים סימן רפט' – טז' כתב שאין דבריו מוכרחים להקל. וב "גידולי הקדש" שם סק"י הוכיח זאת מלשון הרמב"ם הלכה ח': תלאה במקל פסולה שאין זו קבועה. וכן כתב הגאון בשו"ת "בית יהודה" י"ד סימן כ'.

ב "בית חדש" סימן רפט' כתב, שמה שכתבו הפוסקים שיקבענה במסמרים, אינו אלא למצווה מן המובחר, כדי שלא תבוא המזוזה לזלזול ע"י נפילה, והביא דברי הירושלמי פרק ד' דמגילה – יב' שרבי אבא בשם רבי יהודה אמר, ואפילו לא סימרו, והא תני והוא שסימרו, אמר רבי יוסי והוא שייחדו לכן. פירוש, שאם מיחד המזוזה לפתח זה צריך סימור במסמרים, אבל אם לא ייחדו לפתח זה אלא לפי שעה אינו צריך סימור. לכאורה יש לפרש להיפך, שאם ייחד את המזוזה לפתח זה אין צריך לסמרה במסמרים. וכן פירש בשו"ת "שאלת דוד" יורה דעה סימן ט' את דברי הירושלמי וכן בשו"ת מהרש"ם חלק ד'- קלח' כתב שלדעת הרמב"ם והטור שו"ע אם ייחד המזוזה לכך לעולם לא צריכה קביעה במסמרים. האמת שבגמרא מנחות לד., מוכח שעל כל פנים חיבור ע"י טיט או סיד מועיל לגבי מזוזה, שאמרו שם, שאלמלא למדנו בגזרה שוה שצריך לכתוב המזוזה על ספר, שנאמר כאן וכתבתם, ונאמר להלן וכתב לה ספר כריתות, ללמד שצריך לכותבה על ספר, הייתי אומר שיכתוב פרשת מזוזה על האבן ויקבענה בפתח המזוזה.

מכיוון שכן יש לומר שיכול גם להדביקה בדבק בשער ברזל, ויאמר לדבק טוב הוא". שבכמה מקומות מוכח שהדבקה על ידי דבק נחשבת לחיבור גמור. וכן כתב בספר "ערוך השולחן" יורה דעה סימן רפט' סעיף טו', כי מה לי אם קובעה במסמר או קובעה על ידי דבק, כיון שנתחברה חיבור גמור. וכן העלה בשו"ת "חלקת יעקב" חלק ב' סימן ס'.

כן הוכיח במישור בשו"ת "מנחת יצחק" חלק ז' - עב' מהגמרא במסכת מנחות דף לד. הנ"ל. וכן העלה בשו"ת דברי שלום.

סיכום: מזוזה שאין כל אפשרות לקובעה בפתח ע"י מסמרים, מפני שהפתח עשוי מברזל, לדעת רוב הפוסקים מותר להדביקה בדבק חזק. וכן עיקר ההלכה ולמעשה. (מבוסס על שו"ת יחוה דעת חלק ו' - נח)

גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל

רבי צבי הירש זזיות – נולד בשנת ה' – תקס"ו עליו נאמר "הרב הגאון המופלג ומפואר, רם ונישא וגבה מאד". כיהן כרב בעיר זולקוב ובעיר קאליש. בצעירותו מלבד גדלותו בתורה, נתפרסם כבקי במדרש וספרי מחקר ופילוסופיה, כבן עשרים ואחד שנה הוסמך ע"י רבו אפרים זלמן מרגלית מברודי.

מחיבוריו "שו"ת מהר"ץ", "תורה נביאים", "עטרת צבי", "דברי הוראה", "מבוא התלמוד" והגהות על הש"ס שנדפסו בש"ס.

בהגהותיו של הש"ס דפנס וינה נדפסה גם תמונתו ומתחת לתמונה החרוזים האלה: ספריו נודעו, חכמתו תורתו למרחקים זורחת. ממעיין תבונתו ישתה ל חכם ולא יכיר מראהו, עתה יגיל ישמח גם ימצא נחת. אם גם תמונתו יראה כי קרן עור פנהו. רבי צבי נלב"ע בשנת ה' – תרט"ז

סיפור השבוע

דבר דרך חור המנעול – עד שישלוף אחד מכם מן הכסף הצרור עמו וישלם לי דמי מלון! הביט השמש ברבו ודמעות ממלאות עיניו. בזיון שכה! חלילה קדוש שכה! אך הצדיק לא הגיב מאומה. הוא הוציא גמרא מתרמילו, ישב אל השולחן והחל ללמוד בהתלהבות גדילה.

חלפו שעות אחדות. "האסירים ישבו נעולים בחדר, שום אוכל או משקה לא נכנס אל פיהם. בתוך כך נשמעה נקישה על הדלת החיצונית, לבית נכנס אורח מכבד. מבעד הדלת האזין השמש לדו שיח המתנהל בין האורח לבין בעל הבית. האורח, יהודי עשיר, סוחר גדול ובעל קשרי מסחר עם הפריצים המחוזיים, ניכר היה כי הכפרי רוחש לו הערכה מיוחדת. הוא הזמינו לשבת והגיש לפניו תקרובת. שתה האורח מן החמין ותוך כדי כך נתקל מבטו בדלת הנעולה. "אורחים מצויים אצלך?" – שאל את הכפרי. "אהה – נענה בעל הבית – על כל שונאי ישראל אורחים שכאלה! הגיעו אלי שלשה אנשים, שבתו אצלי את השבת. הגשתי להם מכל טוב וביום ראשון עם אור הבקר חשבו להימלט בלי לשלם..." "מה טיבם של אורחים אלו? – שאל האורח. "אנשים משונים – השיב הכפרי – אחד מהם שותק לגמרי השני בעל העגלה, והשלישי הפוצה פה ללא הרף, מספר מעשיות משונות, כי "השותק" הינו צדיק וקדוש ואלפי חסידים שוחרים לפתחו...אותי לא ירמו". דבריו של הכפרי עניינו מאד את העשיר, "שמא אוכל לראותם?" – שאל. "בבקשה – השיב הכפרי – אך נהג בזהירות, חושש אני כי עלולים הם להימלט עם פתיחת הדלת!" הכפרי סובב את המפתח בחור המנעול והאורח העשיר עמד לפני הכלואים.

ברכות

מזל טוב למתן ואביגיל לחמנוביץ' הי"ו ולכל בני משפחותיהם לרגל נישואיהם. יהי רצון שיזכו להשכין השכינה בביתם בהקמת בית כשר ונאמן המושתת על יסודות איתנים של אהבת תורה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

תשובות זזכה

התשובות הנכונות לפרשת ראה הם:

1-ד' 2-ג' 3-ב' 4-ד' 5-ד' 6-ב' 7-ג' 8-א' 9-ד' 10-ד' 11-ב' 12-ב'

הזוכה בהגרלה לפרשת עקב היא: תפארת שרון הי"ו

עקב אילוצים לא יפורסם בגיליון זה שם הזוכה לפרשת ראה

תקציר משבוע קודם: השבת קרבה ובאה. בעגלה בין השדות, בדרך הכפרית, יושב הצדיק רבי יצחק מזידיטשוב. שבועות אחדים הוא נוסע עם שמשו לאיסוף כספי צדקה לצרכים דחופים. השמש מודאג, היכן ישבתו בשבת קודש? העגלה נעצרה לפני בית קטן, והם שמחו כשנודע להם כי בית יהודי הוא! היהודי יצא לקראתם ואמר "יפה מאד שבאתם". השעה דחקה ולא היה פנאי רב להתכונן לשבת קודש.

היהודי הכפרי טיפל בסוס ובעגלה. אשתו הדליקה נרות שבת, ובעלה החליף בגדי המשומנים בבגדים נקיים. לרשות האורחים הועמד חדר להתאכסן בו. בשבת קדש נהג הכפרי כפי הרגלו, אכל ושתה מאכלים רבים. אך הצדיק אכל מה שאכל לכבוד שבת קדש, בענגו את השבת בדברי תורה, בקדושה ובטהרה. שום הבנה לא היה לו לכפרי בדברי תורה, לכן כששמע את הרבי מדבר, גיחך למולו, פיהק בהרחבה ובלא גינונים יתירים קם מעל השולחן ושכב על משכבו.

ביום ראשון עם אור הבוקר, לאחר תפלת שחרית, כשבאו לעזוב, מיהר אליהם בעל הבית הכפרי. "מדוע נמלטים אתם?" – שאל בקול צרוד. "אצה לנו הדרך" – השיב המשמש. "טוב ויפה – המשיך הכפרי – אך לא חשדתי כלל כי גנבים הנכם!" "גנבים!?! השמש הסמיק ברוב זעמו. ואמר לכפרי כי האיש שהתארח בביתו צדיק וקדוש הוא. יהודים מזכירים שמו ביראה ובכבוד, וכי זכה שהתארח בביתו.

דומה השיב הכפרי – כי אינך מבין את דברי כהלכה, שלם לי עבור אכסניה וצאו לדרככם! השמש השיב בקול נדהם חשבנו כי מכניס אורחים הינך, פשוט רצית לקיים מצווה ולהכניסנו הביתה לכבוד שבת קדש. לא עלה כלל על דעתנו כי תדרוש מאיתנו שכר כלשהו..."

המטף משבוע שעבר: פניו של הכפרי הפכו זעופות ונרגנות.

"אהה - סבור הנך כי את מזונותי מוצא אני מוכנים עבורי, מוציא פרנסתי על נקלה, בזיעת אפי מוציא אני את הלחם מן האדמה! קבלתי אתכם בכבוד וביקר, לא חסכתי מאומה מפיכם ואף הסוס קבל מנת מספוא הגונה.

היתכן שיעלה על דעתו של אדם לאכול ולשתות, לקבל מטה מוצעת ולחשוב שהכל בחינם?" "אבל יהודי – החל השמש להתחנן – הלא מזרעו של אברהם אבינו הנך, והוא מצוין היה במידת הכנסת אורחים. מילא, אם היה בידינו ממון לשלם לך, היינו משלמים בכבוד גדול, אך מה נעשה וכיסנו רקים, האיש הקדוש שזכית לארחו כביתך חילק כל אשר לו לצדקה..." פניו של הכפרי הסמיקו מרב רוגז. "חוצפה של אנשים – דבר – חוצפה שכזאת! לספר כל מיני מעשיות במקום לשלם, אם ממון אין לכם, תשלמו על כך במאסר".

הוא הוביל את הסוס פנימה, קשרו יפה יפה ועל השמש ובעל העגלה פקד להיכנס הביתה. כאשר נכנסו לחדר בו שהה הצדיק, נטל הכפרי מפתח ונעל אותם מבחוץ. "כאן תשבו –

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

יחיאל (יחיא) בן יוסף ונעמה ארז ז"ל	רחמים בן ורדה נחום ז"ל	חיים בן אליס עציץ ז"ל	אשר בן ר' שמעון הופמן ז"ל
יעקב בן יוסף באייבצ'וב ז"ל	ברק בן ברכה ואהרון מועלם ז"ל	ראובן בן אליהו יונתי ז"ל	אברהם בן חנה פרייס ז"ל
שלמה בן מנשה סופר ז"ל	מרדכי בן פרחא אוחיון ז"ל		
רחל בת מסעודה אלבז ז"ל	חנה (חנינה) בת בודה עמור ז"ל	נעימה בת רג'נה מועלם ז"ל	

ת.נ.צ.ב.ה.א.

יהי רצון שישלח הקב"ה רפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל ובכללם ל:

אברהם בן מסעודה אמיר הי"ו	שמעון בן רחמה דנינו הי"ו	הילד בן ציון יונה בן חנה אביגיל הי"ו	נוריאל בן גוהרה נאמן הי"ו
אושרת בת ציפורה כהן הי"ו	זינה בת בואנו ניאזוב הי"ו	נירית בת מזל אהרוני הי"ו	שרה מזל טוב בת לאה סימן טוב הי"ו

מאוצרות התורה לילדים

ילדים חביבים. בפרשתנו מצוות רבות, אחת מהן היא מצוות השבת אבידה. אדם שמצא אבידה, אוסרת עליו התורה להתעלם ממנה, ומצווה אותו לקחת אותה אליו, לא כדי השתמש בה, אלא כדי להשתדל להחזירה למי שהייתה שייכת לו, וכך למנוע ממנו נזק וזעזוע. בתלמוד במסכת בבא מציעא מובא, שבזמן שביית המקדש היה קיים, הייתה בא בירושלים אבן שנקראה "אבן הטוען". כל מי שאיבד אבידה, היה בא לשם לחפשה, וכל מי שמצא אבידה היה בא לשם ומכריו עליה. מי שאיבד את האבידה היה נותן סימנים, כדי לוודא שהאבידה היא שלו, ואם הסימנים נכונים, הייתה ניתנת לו אבידתו בחזרה. משחרב בית המקדש - יהי רצון שייבנה במהרה בימינו - התקינו שיהיו מכריזים בבתי כנסיות ומדרשות. כיום נעזרים בעיתון ובלוח מודעות. במצוות השבת אבידה פרטים רבים, שחלקם נביא בהמשך. מצוות השבת אבידה היא על בגדים, בהמות, חיות וחפצים שונים. אדם שמצא בהמה, צריך לדאוג לה למאכל ומשקה, עד שתוחזר לבעליה. המוצא אבידה צריך לפרסם ולהכריז על כך. אם פרסם והכריז ואף לא אחד בא לקבל אותה, צריך הוא להשאירה אצלו - עד שיבוא אליה הנביא, ויעזור לנו להשיב את האבידות לבעלים שלהם. לא רק להחזיר חפץ לבעליו נכלל במצוות השבת אבידה, אלא גם כל

מניעת נזק לרכוש החבר נכלל במצווה זו. לדוגמא: אדם שמבחין בזרימת מים העלולה לחדור לשדה או לגינה של חבירו, להציף אותה ולגרום לנזקים, ומודיע לבעל השדה או הגינה, או שמונע את הנזק למשל על ידי סגירת הברז, מקיים בזה מצוות השבת אבידה. לא כל אבידה חייבים להחזיר, לדוגמא: אבידה שאין לה סימנים, כמו מטבע או שטר של כסף, שאין אפשרות לברר מי הבעלים, אין חובה להחזיר. כמו כן דברים שמוצאים, וברור שהם הונחו ולא נפלו ונאבדו עדיף להשאירם במקומם, כדי שבעליהם יחזרו וימצאו אותם היכן שהניחו אותם. לדוגמא מי שמצא מעיל המונח על אחד מכיסאות בית הכנסת, ישאיר אותו שם ולא יקח אותו לביתו כדי להכריז עליו. מצווה נוספת שבפרשה היא מצוות עשיית מעקה לגג. אדם שבונה בית, מתכנן אותו כך שיהיה נוח ויפה. התורה מצווה אותנו להקפיד שהבית יהיה גם בטוח, ומצווה אותנו לעשות מעקה בגג או במדרגות, כדי שלא יפלו שם אנשים ויפגעו. מצווה זו מתייחסת לכל דבר שיכול לגרום נזק, לכן אסור להחזיק ולהשתמש בסולם רעוע, או לגדל כלב ולהניח לו להסתובב בעצמו לא קשור ובלי מחסום בפיו. הפרשה מסתיימת במצוות מחיית עמלק. עמלק עם שמסמל את הרוע בעולם, ומרוע זה, ללא כל סיבה נלחם בישראל בצאתם מארץ מצרים.

שאלות לילדי כיתות א' עד ג' (לפחות חלק מהשאלות עפ"י "אוצרות התורה לילדים" של מנעלה)

1. בזמן שבית המקדש היה קיים, הכריזו על אבידה בירושלים ליד "אבן הטוען", כיצד מכריזים על אבידה כיום?
- א. בבתי כנסיות ומדרשות. ב. בעיתון ובלוח מודעות. ג. כיום אין מצווה להכריז, כי לא מצאו את "אבן הטוען". ד. תשובות א' וב' נכונות.
2. ילד מצא מעיל מונח על אחד מהכיסאות שבבית הכנסת, מה עליו לעשות?
- א. לקחת אותו ולהכריז עליו. ב. להחביאו, עד שייבקשו אותו. ג. להשאירו שם, עד שיחזור מי ששכח אותו. ד. למסור אותו למשטרה הקרובה.
3. האם מותר לגדל כלב ולהניח לו להסתובב בעצמו לא קשור ובלי מחסום בפיו?
- א. כן, ויש בזה אפילו מצווה. ב. כן, בתנאי שמדובר בכלב קטן. ג. לא, וזה אסור מהתורה. ד. בישובים קטנים מותר ובערים גדולות אסור.
4. איזה עם נצטוו בני ישראל למחות לגמרי מהעולם?
- א. את העם הכנעני. ב. את העם העמוני והמואבי. ג. את העם המצרי, אשר עינו את ישראל באכזריות. ד. את העמלקי, שהוא סמל הרוע בעולם.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ד' זה'

5. "כי תבא בכרם רעך ואכלת ענבים כנפשך שבעך ואל כלך לא תתן..." (פרק כג') למי מותר לאכול מכרם רעוהו?
- א. לכל אדם. ב. לפועל שעובר בבציר הענבים. ג. לכל פועל שעובד בכרם. ד. רק למי שבעל הכרם נתן אישור.
6. בכור נוטל פי שנים
- א. בכל הנכסים ב. רק בנכסים דלא נייד. ג. רק נכסים קיימים, ולא בנכסים שיבואו בעתיד. ד. רק בנכסים מטלטלים.
7. "לא תלבש שעטנז... גדילים תעשה לך" באיזה סוג של בגד שייך איסור שעטנז?
- א. בכל סוג בגד מצמר ופשתן. ב. בכל סוג בגד, חוץ מבגד שיש בו חוטים מפוליאסטר. ג. כל בגד פרט לגדילי ציצית. ד. כל סוג של בגד.
8. על מי שנשא אשה חדשה נאמר "כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא..." (פרק כד') - האם מותר לו לספק לחיילים צורכי מזון וכדומה?
- א. כן, ונחשב לו למצווה. ב. כן, אך רק לחיילים בעורף. ג. כן, אך לא בשעת מלחמה. ד. לא.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ו' עד ח'

9. בנושא החליצה כתוב על היבם "ועמד ואמר..." באיזה שפה צריכים היבם והיבמה לומר דבריהם?
- א. בלשון הקודש. ב. היבם בלשון הקודש והיבמה בכל שפה. ג. היבמה בלשון הקודש והיבם בכל שפה. ד. בכל שפה.
10. "לא תעשק שכיר עני וְאֶבְיוֹן מֵאֶחָיו אוּ מִגֵּרְךָ..." (פרק כד') לפי פירוש רש"י, מדוע הוזכר האיסור רק בעני ואביון, הרי אסור לעשוק כל אדם?
- א. עני האיסור מהתורה, וכל אדם מדרבנן. ב. בעני הקב"ה ממחר להיפרע מעושו. ג. לחייב את העושק עני בשני איסורים. ד. א' וג' נכונות.

שאלות לכיתות ה' עד ח' - ממפרשים אחרים על התורה

11. בנושא אשה יפת תואר שבפרשה כתוב "ועשתה את צפרניה" לפי פירוש הרמב"ן למה הכוונה?
- א. תגדלם כדי שתתנוול - תתגנה בפניו. ב. לסידור הציפורניים, כדי שתתנאה לפניו. ג. תגדלם, כחלק ממנהגי האבלות. ד. א' וג' נכונות.
12. "לא תעשק שכיר עני וְאֶבְיוֹן מֵאֶחָיו אוּ מִגֵּרְךָ..." (פרק כד') לפי פירוש הרמב"ן, מדוע הוזכר האיסור רק בעני ואביון, הרי אסור לעשוק כל אדם?
- א. עני האיסור מהתורה, וכל אדם מדרבנן. ב. בעני הקב"ה ממחר להיפרע מעושו. ג. לחייב את העושק עני בשני איסורים. ד. א' וג' נכונות.

לימוד פורה ומהנה

כללי השתתפות

❖ להניח בתיבה בבית הכנסת הספרדי המרכזי, בבית משפחת בוחניק. או לדוא"ל - nimsin@zahav.net.il בתוך שבועיים.
 ❖ בין הפותרים נכון יוגרל ספר או שובר קניה בסך 20 ₪ למימוש בכלבו כוכבי, או במתנת חן. המתמידים חומש מלא יזכו בפרס ללא הגרלה.